

Ung Cancers remissvar avseende Promemoria Arbetsprövning med bibehållen sjukpenning

Socialdepartementet

Diarienummer: S2025/00933

Sammanfattning

Ung Cancer tillstyrker förslaget (4.1) om att införa arbetsprövning med bibehållen sjukpenning, eftersom det kan underlätta en trygg och gradvis återgång till arbete för unga vuxna cancerdrabbade. Vi vill dock poängtera behovet av att se över tidsgränserna i förslaget. I dess nuvarande utformning riskerar de att begränsa möjligheten för individer, som efter avslutad behandling fortfarande hanterar fysiska och psykiska utmaningar, att fullt ut tillgodogöra sig arbetsprövningen.

Om Ung Cancer

Ung Cancer är en religiöst och politiskt obunden ideell organisation som arbetar för att alla unga vuxna cancerdrabbade och närstående till någon med cancer mellan 16 och 35 år ska få det stöd och bemötande de har rätt till, och att ingen ung vuxen som lever med eller nära cancer ska möta cancer ensam. Ung Cancer har över 4100 medlemmar.

Ung Cancers kommentarer till förslaget

Varje år drabbas 840 unga vuxna mellan 15 och 29 år av cancer (Socialstyrelsens cancerregister). Många unga vuxna som får en cancerdiagnos saknar ekonomisk trygghet; Ung Cancers behovsanalys visar att en betydande andel, 46 procent, upplever att deras ekonomi försämrats efter diagnosen och oro för den egna ekonomiska situationen är vanligt förekommande. Samtidigt vittnar många om stora svårigheter i återgången till arbete efter sjukdom och behandling, där bristen på flexibla lösningar inom socialförsäkringen gör processen än mer komplicerad (Ung Cancer, 2024).

Mot denna bakgrund är flexibilitet i återgången till arbete av särskild betydelse för unga vuxna cancerdrabbade, och möjligheten till arbetsprövning med bibehållen sjukpenning kan skapa förutsättningar för en tryggare och mer gradvis återgång. Ung Cancer ser dock en risk med de föreslagna tidsgränserna, i synnerhet att 1. en period anses fortsätta löpa även om den avbryts i förtid, och 2. endast en ytterligare period med arbetsprövning om 14 dagar får påbörjas inom ramtiden på 365 dagar. Många unga vuxna upplever fysiska och psykiska utmaningar efter avslutad cancerbehandling. Trots att behandlingen är över kvarstår ofta svårigheter som inte alltid syns utåt. Det kan handla om långvarig trötthet, oro för återfall, förändrad kroppslig funktion eller känslomässig påfrestning; erfarenheter som är vanliga bland unga vuxna och som förstärker behovet av anpassade lösningar (Ung Cancer, 2024). För unga vuxna cancerdrabbade kan förslaget att en period ska fortsätta löpa även om den avbryts i förtid därför innebära att möjligheten till arbetsprövning med bibehållen sjukpenning snabbt förbrukas. Det

kan i praktiken utestänga individer från en ny chans till gradvis återgång i arbete, även när avbrottet berott på faktorer utanför den enskildes kontroll.

För att förslaget ska bli mer relevant för unga vuxna behöver modellen därför innehålla flexibilitet som möjliggör att avbrutna arbetsprövningar kan återupptas, eller att ytterligare perioder kan beviljas i särskilda situationer. På så vis stärks förutsättningarna för en realistisk och hållbar återgång även för grupper som kan ha längre och mer komplexa rehabiliteringsprocesser än andra.

Vi vill också framhålla behovet av delaktighet och att individen i dialog med arbetsgivare ges inflytande över när och hur arbetsprövningen genomförs. För unga vuxna som befinner sig i början av sitt arbetsliv och ofta saknar etablerad erfarenhet från arbetsmarknaden kan delaktighet vara särskilt viktig. Genom att få inflytande över arbetsprövningen skapas möjligheter till relevanta anpassningar i återgången, efter individens egna förutsättningar och behov. Vi ser också att det är av stor vikt att systematiskt följa upp och utvärdera hur lagändringen fungerar för olika grupper, inte minst för unga vuxna vars livssituation ofta skiljer sig från äldre personer.

Den föreslagna ändringen är i sig ett steg i rätt riktning. Möjligheten att arbetspröva hos arbetsgivaren med bibehållen sjukpenning kan bidra till minskad stress och oro för inkomstbortfall, samtidigt som den ger ökad flexibilitet och skapar förutsättningar för en hållbar återgång till arbete utifrån individens förutsättningar och behov.

Ung Cancer tillstyrker således förslaget (4.1) om att införa arbetsprövning med bibehållen sjukpenning, eftersom det kan underlätta en trygg och gradvis återgång till arbete för unga vuxna cancerdrabbade. Ung Cancer ser dock en risk med de föreslagna tidsgränserna, i synnerhet att 1. en period anses fortsätta löpa även om den avbryts i förtid, och 2. endast en ytterligare period med arbetsprövning om 14 dagar får påbörjas inom ramtiden på 365 dagar. Vi vill poängtera behovet av att se över dessa tidsgränser eftersom de i nuvarande utformning riskerar att begränsa möjligheten för individer, som efter avslutad behandling fortfarande hanterar fysiska och psykiska utmaningar, att fullt ut tillgodogöra sig arbetsprövningen.

Ung Cancer har inga synpunkter på övriga förslag i promemorian.

Stockholm 2025-09-01

Therese Leijon
Generalsekreterare Ung Cancer

För mer information går det bra att kontakta:
Maria Thell
Påverkansansvarig Ung Cancer
maria.thell@ungcancer.se

Socialstyrelsens cancerregister (2024). Snitt av antal nya cancerfall för åldrarna 0–29 år för åren 2018–2022. <https://www.socialstyrelsen.se/statistik-och-data/register/cancerregistret/>

Ung Cancer (2024). De unga bakom cancer - En rapport om unga vuxna cancerdrabbade och närstående i Sverige 2023.

<https://ungcancer.se/wp-content/uploads/2024/04/Ung-Cancer-Deunga-bakom-cancer-1.pdf>